

Page: 4

Reach: 51000

Country: SLOVENIA

Size: 349 cm2

1 / 1

Trije primeri, ko se je državno lastništvo izkazalo za katastrofo

JANEZ TOMAŽIČ
janez.tomazic@finance.si

Delovno mesto za nekdanjega generala, politično prerivanje za položaj direktorja in predsednik uprave banke, ki si redno dopisuje s predsednikom vlade, in to celo o posojilih zasebnim podjetjem. Tako je videti korporativno upravljanje v slovenskih družbah v državnem lastništvu.

Na treh svežih primerih bomo pokazali, zakaj je državno lastništvo po našem mnenju škodljivo in povzroča zniževanje vrednosti premoženja.

Mantra vladajočih: Izboljšali bomo upravljanje

Priporočila Evropske unije, OECD in Mednarodnega denarnega sklada večini vlad, tudi vladi Mira Cerarja, so že vrsto let jasna: privatizacija in izboljšanje korporativnega upravljanja v državnih podjetjih. Slovenija je do svetovne finančne krize privatizirala po kapljicah, ko pa je država skoraj bankrotirala, je vlada Alenke Bratušek v potrditev parlamentu junija 2013 poslala seznam 16 podjetij za privatizacijo. Pet podjetij je bilo prodanih, eno je med tem šlo v stečaj. Vlade so se sicer trudile izboljšati upravljanje premoženja, je pa vsaka vlada podrila prizadevanja prejšnje. Tako je vlada Boruta Pahorja uvedla AUKN, agencijo za upravljanje kapitalskih naložb. Druga Janševa vlada je pripravila zakon o Slovenskem državnem holdingu (SDH), ki pa ga je vlada Alenke Bratušek novelirala.

Zdaj poteka izbiranje nadzornega sveta za SDH. Vzporedno z iskanjem članov za organe SDH teče priprava strategije upravljanja državnih naložb in klasifikacija. Oboje mora potrditi državni zbor. Se pa je - po inerciji - število državnih naložb zaradi stečajev, prevzemov podjetij in iztisov **malih delničarjev** zmanjšalo s 107 na približno sto. V vseh teh letih je bilo vsebinskega napredka pri upravljanju najbolj problematičnih državnih naložb malo.

PARKIRIŠČE ZA ODSLUŽENEGA GENERALA

Aerodrom Ljubljana je eno do privatiziranih podjetij s seznamom 16 družb za privatizacijo, novi lastnik pa je nemški Fraport. Podjetje ni imelo finančnega dolga in je bilo razmeroma dobro upravljanje. Od bolj izpostavljenih negativnih stvari pa opozarjamo na imenovanje Iztoka Podbregarja, nekdanjega obveščevalca in načelnika generalštaba Slovenske vojske julija 2013. »Podbregar bo odgovoren za upravljanje kritične infrastrukture, skupaj s preostalima članoma uprave tudi za gradnjo drugega potniškega terminala,« je takrat imenovanje upravičil prvi nadzornik družbe Milan Perovič.

Po prevzemu je Fraport (upravlja več letališč v Evropi) začel iskati sinergije in začel stroškovno optimizacijo podjetja. Delniško družbo so preoblikovali v družbo z omejeno odgovornostjo in skrčili upravo. Direktor je ostal Zmagoslav Skobir, Bernarda Trebušak, nekdanja članica uprave, ostaja Skobirjeva namestnica. Podbregarju so za odhod ponudili enole-

tno plačo, smo poročali. Njegovi bruto prihodki so bili lani 113.650 evrov (za primerjavo, Jože Colarič, najbolje plačani slovenski menedžer, je lani zaslužil 758 tisoč evrov).

█ Komentar Financ: Če so novi lastniki ocenili, da Podbregarja ne potrebujejo, zelo verjetno tudi do imenovanja ni prinašal dodane vrednosti družbi. Delničarji, večino je imela država, so imeli zato za eno plačo člana uprave manj.

NAMESTO CESTNIN ZA TOVORNJAKE KADROVSKE IGRENA DARSU

Sistem cestninjenja za tovornjake je tehnološko zastarel, zaradi dograjevanja avtocestnega križja pa ne omogoča optimalnega pobiranja cestnine, smo večkrat poročali. Namesto da bi se uprava Darsa ukvarjala z uvedbo novega sistema, na Darsu divja prava kadrovska vojna. Prejšnji teden smo tako poročali: »Kot kaže, nalog SDH, naj se člani nadzornega sveta Darsa 'skonsolidirajo', ni bil uspešen. Vse bližje so zamenjave nadzornikov, med temi po neuradnih informacijah predvsem predsednika Roberta Lična. Temu očitajo, da ne najde razlogov za razrešitev šefa uprave Matjaža Kneza. Med kandidati za Knezovega naslednika pa omenjajo predvsem Tomaža Vidica, ki je z Darsom povezan že leta.«

Ena glavnih težav Darsa je poleg 2,5 milijarde evrov dolgov neučinkovit sistem pobiranja cestnine. Enaindvajset let star koncept cestninjenja ABC je mešanica odprtega in zaprtega cestninskega sistema ter brezplačnih odsekov. Glavno vprašanje je, koliko

milijonov evrov na leto Dars izgublja zaradi takšnega sistema cestninjenja. Po ocenah Kapsch TrafficComa (podjetje, ki se zanima za postavitve sistema cestninjenja) naj bi izgubljali od 80 do sto milijonov na leto. Ministrstvo za promet izgube ocenjuje na 13 milijonov evrov na leto.

█ Komentar Financ: Če upoštevamo, dasta obe oceni skrajnost in da je prava številka nekje vmes, lahko vidimo, da gre za velik denar na letni ravni. Pobrani denar bi Dars lahko namenil za odplačilo milijardnega dolga.

SI RES ŽELITE, DA SI ŠEF BANKE DOPISUJE PREMIEROM

V zadnjem tednu so mediji poročali o dopisovanju Matjaža Kovačiča, nekdanjega predsednika uprave NKBM, s takratnim premierom Janezom Janšo in šefom njegovega kabineta Borutom Petkom. Mediji so objavili del elektronskih sporočil, Kovačič pa je večkrat dejal, da si je dopisoval z več predsedniki vlad. Del komunikacije si lahko preberete na www.finance.si/8821479, zadeve pa so šle v take podrobnosti, kot je, glede na objavljeno komunikacijo, urejanje posojil oziroma posojilnih pogojev za Klimo Petek, podjetje Kristijana Petka, brata Boruta Petka.

█ Komentar Financ: Privatizacija banke še ne bi nujno pomenila, da komunikacije med direktorjem banke (druge največje banke) in premierom ne bi bilo. Bi se pa izognili temu, da bi banka financirala politične projekte, ki z ekonomsko logiko ne bi imele nobene zveze.